

Diarienummer: Af-2019/00107440

Datum
2019-03-18Avsändarens referens:
Fi2019/00527/S1Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar: Stöd för validering eller kompetensåtgärder i samband med korttidsarbete (SOU 2019:10)

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen lyfter ett antal synpunkter på utredarens förslag men ställer sig bakom intentionerna i slutbetänkandet. Ett system med stöd till korttidsarbete bör innehålla stark koppling till kompetenshöjande åtgärder. Dagens arbetsmarknad förutsätter en ständig kompetensutveckling för att inte sorteras ut i arbetslivet. Vid en lågkonjunktur ser Arbetsförmedlingen positivt på möjligheten för företagen att använda tiden vid korttidsarbete för kompetensförsörjning genom utbildning och validering. Det bidrar till att stärka det livslånga lärandet och möta den snabba teknikutvecklingen. Att åtgärderna ska föregås av en diskussion mellan parterna, eller avtal för de oorganiserade, anser Arbetsförmedlingen bidrar till att ta ett gemensamt ansvar för kompetensutveckling.

För att säkerställa att systemet möter målsättningarna förordar Arbetsförmedlingen dels att tidigare erfarenheter av kompetensförsörjning under kriser tas tillvara, dels att en utvärdering av andra länders system vid korttidsarbete och kompetensutvecklingsinsatser företas, dels att möjligheten till validering inom det formella utbildningssystemet vid korttidsarbete tryggas.

Arbetsförmedlingen ser sig inte ha någon direkt roll vid korttidsarbete. Däremot kan systemet få sekundära konsekvenser för Arbetsförmedlingen. Med en ökad användning kan strukturerna för validering och själva instrumentet validering utvecklas positivt.

Arbetsförmedlingen ser, som tidigare meddelats, både fördelar och risker med ett permanent system där företag utan aktivering av regelverket kan

Datum
2019-03-18

ansöka om ekonomiskt stöd för korttidsarbete. Fördelar såsom konkurrensneutralitet och företagens möjligheter att behålla arbetskraft under tillfälliga konjunktunedgångar måste vägas mot riskerna för en hindrad strukturomvandling och därmed minskad rörlighet på arbetsmarknaden. En minskad rörlighet riskerar att stärka dem som redan har ett arbete, samt att försvåra för dem som saknar ett arbete att komma in på arbetsmarknaden.

Tidigare erfarenheter och omvärldsbevakning

Arbetsförmedlingen ser positivt på möjligheten för företagen att använda tiden vid korttidsarbete för kompetensförsörjning genom utbildning och validering. Men systemet måste utformas och finansieras på sådant vis att både individen och företagens konkurrenskraft stärks.

Många länder i Europa utvecklade system för stöd vid korttidsarbete efter finanskrisen 2008-2009. Att utnyttja tiden vid korttidsarbete för olika typer av kompetensutvecklande insatser framstår hypotetiskt som väl använd tid för det livslånga lärandet. Utredaren konstaterar att den sammanställning som finns med i rapporten visar data från 2008-2009, del vill säga ingen uppdaterad sammanställning har gjorts. Dessutom finns begränsad statistik över hur hög andel av dem i korttidsarbete som deltog i kompetensutvecklingsinsatser. Därför menar utredare att det är svårt att dra några säkra slutsatser hur en koppling mellan korttidsarbete och kompetensåtgärder bör utformas för att ge rätt effekt.

Trots detta finns erfarenheter och analyser gjorda. I Sverige finansierad Europeiska socialfonden (ESF) och Europeiska fonden för justering av globaliseringseffekter (EGF) flera projekt under krisen i fordonsindustrin, sk Varselprojekt. Syfte med åtgärderna var främst att mildra konsekvenserna av konjunktunedgången. Företagen skulle på så vis kunna behålla personalen och övervintra krisen. När väl krisen var över och konjunkturen vände skulle både individer och företag stå stärkta. Myndigheten för tillväxtanalys och har i rapporten *Näringspolitik i kriser – vad kan vi lära av finanskrisen 2008-2009*¹ bland annat studerat hur väl kompetensutvecklingsinsatserna under fordonskrisen föll ut. De menar att analyser har visat att insatser med fokus på kompetensförsörjning och ”övervintring” ofta haft positiv effekt för individen men det har varit svårare att peka på vilken betydelse de haft för företagen.

Vidare pekar rapporten på att det är centralt att insatserna kommer i gång i rätt tid. Både ESF och EGF krävde långa planeringshorisonter vilka sannolikt ledde till sämre resultat. I fallet med Volvo Cars som finansierade längre kompetensutvecklingsinsatser fann man tydliga inlåsningseffekter.

¹ 2013, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Datum
2019-03-18

För att säkerställa att systemet möter målsättningarna förordar Arbetsförmedlingen att tidigare erfarenheter av kompetensförsörjning under kriser tas tillvara, samt en utvärdering av andra länders system företas.

Koppling till det formella utbildningssystemet

Eftersom förslaget inbegriper ett brett spektrum av åtgärder som kan ges inom det formella utbildningssystemet, men även utanför, anser Arbetsförmedlingen att det särskilt viktigt att aktörer inom det formella utbildningssystemet får ett tydligt uppdrag och eventuellt resurser kopplade till uppdraget för att kunna erbjuda till exempel valideringsinsatser. Vår bedömning är att det saknas kunskap om dels det formella utbildningssystemets möjligheter att erbjuda och utföra validering, dels om utförarnas eventuellt ökade administrativa kostnader till följd av förslaget. För att verkligen bidra till att stärka företagens konkurrenskraft ser Arbetsförmedlingen ett behov av validering särskilt motsvarande yrkeshögskola eller högskola, det vill säga på SeQF² nivå 5 och nivå 6. Utbildning under korttidsarbete förutsätter snabba beslut. Det kommer att ställa stora krav på samverkan och samordning mellan företagen och utbildningssystemet. Arbetsförmedlingen uppfattar att utredningen snarare beskriver vad som är möjligt inom ramen för det formella utbildningssystemet än hur det kan genomföras i praktiken, och vem som ska ansvara för vad i en situation vid korttidsarbete. För att valideringen vid korttidsarbete ska ha den effekt som utredningen föreslår är det viktigt att säkerställa möjlighet till valideringen både genom branschvalidering men främst inom ramen för det formella utbildningssystemet

Ökade krav på utbildningsanordnare

Arbetsförmedlingen ser sig, som också meddelats tidigare, inte ha någon omedelbar roll som potentiell utbildningsanordnare av validerings- eller utbildningsinsatser för personer som deltar i korttidsarbete. Däremot är Arbetsförmedlingen en stor aktör som upphandlar både utbildning och validering och skulle därigenom sekundärt kunna påverkas av en förändring på leverantörsmarknaden. Men eftersom volymerna av dessa insatser inte uppskattats är det en högst hypotetiskt fråga.

Ett system där företag kan ansöka om stöd för validering eller utbildning i samband med korttidsarbete innebär att fler aktörer potentiellt skulle kunna komma att upphandla dessa tjänster. Det skulle i sin tur kunna innebära att marknaden växer och efterfrågan ökar. Det kan få konsekvenser för Arbetsförmedlingen genom att det skapas en mognare och bredare marknad med etablerade aktörer. Validering är relativt nytt och idag är det branscherna som auktoriserar eller godkänner leverantörer som vill validera enligt deras branschmodell. Det innebär att det finns relativt

² Sveriges referensram för kvalifikationer

Datum
2019-03-18

få leverantörer och Arbetsförmedlingen har svårt att få dessa tjänster att bli rikstäckande. Ett större antal leverantörer och ett större kundunderlag kan leda till bättre täckningsgrad över landet samt en större konkurrens vilket i sin tur kan leda till en utveckling av validering som instrument och bidra till bättre kvalitet.

Validering och utbildningsinsatser vid korttidsarbete förutsätter att insatserna kan komma snabbt på plats eftersom de kan komma att införas med kort varsel och erfarenheterna pekar på att det är centralt att åtgärderna snabbt kommer på plats i syfte att kunna utnyttja tiden för att sedan snabbt kunna återgå i full sysselsättning när konjunkturen vänder för att inte skapa inlåsnings effekter. Det ställer höga krav på utbildningsleverantörerna att kunna ordna flexibla och skräddarsydda lösningar.

Övrigt

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen anser att både stöd till korttidsarbete tillika stöd för validering och kompetensåtgärder i samband med korttidsarbete egentligen inte är myndighetens uppdrag, dock ser vi det som en länk i en kedja för att anpassa och förändra verksamheter i förhållande till strukturella förändringar. Vi anser att det bidrar till att arbetsgivaren dels kan behålla arbetskraften samt stå bättre rustad när konjunkturen vänder. Vid händelse av arbetslöshet vore det önskvärt om Arbetsförmedlingen kan få ta del av de insatser individen deltagit i under perioden för korttidsarbete. Utredaren framhåller dock att det inte ska krävas att arbetsgivaren kan visa att arbetstagarna klarat ett prov, erhållit ett certifikat eller liknande för att erhålla stödet.

Ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete (SOU 2018:66)

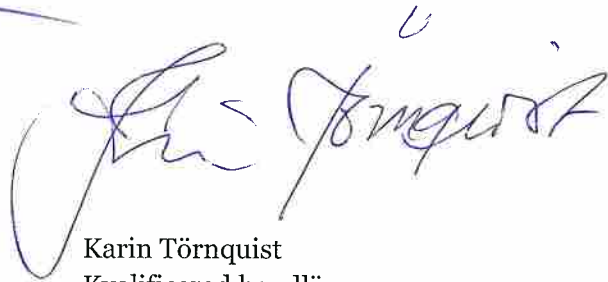
I delbetänkandet *Ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete (SOU 2018:66)* redovisade utredaren hur det svenska systemet med statligt stöd vid korttidsarbete kan göras mer konkurrenskraftigt. Utredaren föreslår här ett nytt stöd vid korttidsarbete, vilket ska utgöra ett komplement till det befintliga stödet. Vid införande av ett permanent stöd förordar Arbetsförmedlingen att socialförsäkringssystemet bör anpassas till det nya systemet så att de berörda inte drabbas negativt avseende pension och andra ersättningar. Utredaren föreslår även att en särskild översyn bör göras i detta hänseende.

Datum
2019-03-18

På Arbetsförmedlingens vägnar

Mikael Sjöberg
Generaldirektör

Karin Törnquist
Kvalificerad handläggare

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Mikael Sjöberg. Ärendet har föredragits av Karin Törnquist. I den slutliga handläggningen har Linda Daugaard, enhetschef för Rekrytera medarbetare deltagit.